

18 NATURLIGT TAK PÅ ANDERSUDDE.

6 BYGGBLOGGAR.

Bygga & Renovera

FREDAGEN DEN 28 AUGUSTI 2009

BYGGTRENDER. 4

GRANNAS SMEDJA ÅTERUPPSTÅR. 12

HON BYGGER RULLSTOLSVÄNLIGT HUS. 22

• Nybyggnad • Badrum & kök
• Renovering • Snickerier mm

CTL

BYGG & SNICKERI

TEL: 0457-313 5692

Innehavare: Tony Löfman
Kastevägen 133, AX-22430 SALTVIK
E-post: tony.lofman@aland.net Hemtel: 018-43 066

Målning
Tapetsering
Mattläggning

Målerifirma S&M

Ole, tel/fax 36 093
GSM 0400 229 456
Henry tel/fax 36 179
GSM 0400 471 751

Lyfter det mesta!

• Lyft av byggnadskonstruktioner • husmontering
• båtlyft • personkorg • övriga lyft

Kranis

- mångårig erfarenhet -
Bertil Karlsson, Södersunda tel. 32 609, GSM 0400 721214
e-mail: kranis@aland.net

BEHÖVER DU HJÄLP MED:

- Grundarbeten
- Husdränering
- Dikningar
- Fyllningsmassor
- Gräsmattor
- Vägarbeten
- Grus
- Sållad matjord

Kontakta då:

KARLSSONS

Schakt & Transport Ab
GSM: +358(0)457548 3295

DIN LOKALA MARKENTREPRENÖR

DU BESTÄLLER -VI GÖR JOBBET!

Markiser

Måttagning kostnadsfritt

Persienner

Rullgardiner

Välkommen in till vår butik och se vår utställning eller ring och beställ måttagning.

ÅLANDS PERSIENN
Tel. 19 450
Uppgårdsvägen 20 i Dalbo

www.alandpersienn.ax

TK KAKEL & BYGG

Innehavare Tomas Koskinen

- ❖ Badrums- /köksrenoveringar
- ❖ Hus- /nybyggnationer

Tel 44 080 GSM +358 457 342 1895

- Bygg och renovering bl.a. badrum och kök
- Skylift uthyrning
- Uthyrning av städmaskiner, byggverktyg, stegar, tapetseringsbord m.m.
- Städning
- Fasad-/taktvätt

Vi fixar!

Städ & Allservice Ab
BUTIK I ÄMNÄS GAMLA HEMBAGERI
www.jstad.aland.fi

Niklas, tel 0400 529 551, Jocke, tel 040 964 9097

HAR DU OCKSÅ TRÖTTNAT PÅ SAND-PAPPER?

Vi arbetar med **multimedialblästring och målning**

Vi blästrar de flesta ytor som inte går att blästra med traditionell sandblästring såsom glasfiber, trä, lättmetall och tunnplåt.

Före Efter

F:ma HENRIK HELLSTRÖM
Tel 38 637, 0400 493 032
fma.hellstrom@gmail.com
www.fmahellstrom.com

- då har vi lösningen ...

LUFTVÄRMEPUMEN

Värme + Varmvatten + Ventilation

Allt detta till låga installationskostnader
Framförallt mycket låga energikostnader

Electrolux
makes life a little easier™

Kontakta
F:ma Varmvind
Gsm 0457 0878869 40 ÅR I BRANSCHEN

LASTMASKIN FÖR UTHYRNING

Nu kan du hyra Avant 635 med eller utan förare!

Stort utbud av redskap t.ex pallgafflar, skopor, krokodilgrepp/ fodergrep, schacktblad m.m.

65€/dygn

Kraftig entreprenad vagn med trevägstipp - höger, vänster och bakåt
Vagnen lämpar sig bra för mindre arbetsmaskiner, grus, jord, ved m.m.

SKYLIFTER - SAXLIFTER
STUBBFRÄSNING - FÖRRÅDSCONTAINRAR

Simon Björklund Ab
Ring för mer info 040 585 1237
firmasimon@hotmail.com

Äntligen, äntligen!

Äntligen. Äntligen har jag och resten av min familj blivit ägare till en stugtomt. I Östergeta, i en djup vik med det stora havet som granne. Norrhavet som skimrar i alla nyanser av blått beroende på årstid och väder, Norrhavet som en dag är lugnt och fogligt och nästa vilt och fräsande. Det var inte lätt. Efter att ha följt mäklarnas annonser om strandtomter till salu i ett par år blev jag desperat och ringde till en för mig okänd person, bad om ursäkt för min påflugenhet och sa som det var – att vi var helt uttröttade efter att ha tittat på mängder av utbudna objekt som inte motsvarade våra önskemål. Jo, han hade en tomt kvar. Den sista som egentligen inte var till salu, fast kanske ändå. Dottern och jag kastade oss i bilen på studs och åkte ut på syn, och vi blev helt betagna.

Drömtomten. Brant med klippor och martallar. Blankslipad håll som en tunga ut i viken. Djupt vatten där familjens lilla segelbåt kan ligga bekvämt, i lå för det stormande havet. Kort sagt, en sådan naturhamn som seglare ständigt söker. Vi slutade leta och började hoppas. Priset tänkte vi inte ens på.

Efter flera års väntan blev tomten vår för en dryg månad sedan. Med en fastighetsmäklares hjälp kunde vi lätt enas om köpesumman. Vi är så ofantligt glada över att det faktiskt fanns en snäll människa som lät oss, okända stadsbor utan vare sig släkt- eller annan anknytning, bli hans stuggrannar.

Nu samlar vi idéer och erfarenheter av andra stugbyggare. Hur får man byggmaterialet till bastun till stranden när tomten är brant och saknar väg? Hur ska man tillgodose behovet av värme och ljus i ett hus utan el? Var och hur ska man bygga utedasset så att miljön inte påverkas? Visionen börjar så småningom klarna, och det är roligt att drömma och planera.

Många har gratulerat oss till köpet. Det är erkänt svårt att komma över fina strandtomter, åtminstone till rimligt pris, om de inte finns i släkten. Men det jag vill säga med den här krönikan är: Ge inte upp, alla ni som ännu letar. En dag hittar ni också er drömtomt. Med en stor portion tur, och kanske lika mycket tålamod, kan den bli er!

KRÖNIKA

ANNIKA ORRE

UTGIVARE: Nya Åland.

ANSVARIG UTGIVARE: Nina Fellman.

TEXTER: Katarina Gäddnäs, Tanja Lönnqvist,

Annika Orre, Annika Kullman, Nina Fellman,

John Granlund, Malin Lundberg.

BILDER: Jonas Edsvik, Erkki Santamala, Fredrik

Törnroos.

LAYOUT: Sebastian Boman.

TRYCK: Consa print ab.

OMSLAGSBILD: Istockphoto

BYGGÖMS

Den bästa försäkringen
när du bygger nytt
eller totalrenoverar.
Skräddarsydd att gälla
under byggnadstiden!

Förmånlig premie!

Talkaförsäkring för oavlönad
arbetskraft ingår!

För mer information kontakta ålänningarnas
eget försäkringsbolag

Ömsen
FÖRSÄKRINGAR

Tel. 27 600
www.omsen.ax

VI SÄLJER OCH TILLVERKAR HUS.
MASSOR AV HUS. **MEST I SVERIGE.***

Husgrunden ingår och på den ställer vi ditt Älvsbyhus till marknads lägsta pris. Naturligtvis med en inbjudande veranda vid entrén. I hus med förberedd övervåning är trappan monterad och gavelfönster insatta. Dessutom får du veta exakt vad huset kostar. När skall vi tillverka ditt?

Hämta prislista på alvsbytalofin

ÄLVSBYHUS

Lägre kostnad - Rikare liv

LOKALKONTOR: STORAGATAN 18. TEL. 22 725 EL. 0400 515 831

Åländskt virke

Vi förlänger våra erbjudanden!

Råspont 20x95 mm
Sågad halvren furu 50x100 mm

-30%

Impregnerat trall-
virke VI-kvalitet
28x90 mm

0,85/lm

Hyvlad gran
VI-kvalitet
45x145 mm

1,65/lm

Herrgårdspanel furu 15x120 mm
Öppen spont gran 20x120 mm

-25%

Erbjudandet gäller tom vecka 37
vid kontant betalning

LÅNA
BILSLÄP
GRATIS!

CARL RUNDBERG AB

ÖNNINGEBY SÅG, TEL. 32 950
VARDAGAR 08-17, LÖRDAGAR 09-13
www.rundbergs.ax

SVEDBERGS

När du skall renovera eller
bygga nytt badrum!

Välkommen
in efter en
broschyr!

Fallgårdsvägen | Tel 23 700 | ÖPPET: Vard. 8-17, lörd. 10-14 | www.vvskylcenter.ax

Lagom. Hus som är mindre och gärna nyckelfärdiga har kommit igen det senaste året.

Husen blir allt mindre och altanerna STÖRRE

Med en rådande lågkonjunktur bygger vi försiktigare. Det är helt okej att beställa nyckelfärdiga hus i stället för att bygga arkitekturtrade glasvillor.

Satsa i stället på en ordentlig uteplats så slipper du dessutom klippa gräset.

De senaste tio åren har vi kunnat vräka på ordentligt när vi byggt våra hus. Utan några orosmoln på ekonomihimlen har många valt att satsa på stora hus med mycket rymd. På Solberget i Jomala finns väl de tydligaste exemplen på "lyxvillor".

Micko Koskinen på MIRA

Arkitektstudio har fått rita många sådana hus. Personliga och moderna har önskemålen varit. Inte sådant som finns i katalogerna.

–Folk vill inte ha kopior på gamla hus, utan personliga, unika hus, säger Micko Koskinen. Och man vill definitivt inte ha ett likadant hus som grannen.

Andra kännetecken för hus byggda det senaste decenniet är att de ofta har högt till tak och stora fönsterytor. För fem år sedan var glasytan på ett hus cirka 10-12 procent, de senaste åren har de nya husen bestått av över 20 procent glas. Men med sjunkande ekonomi har folk börjat inse att mycket glas både fördyrar i inköpsskedet och är dyrare att underhålla.

–De där idéerna kom ju från inredningstidningarna, och man kan ju inte vara sämre än grannen. Har han så ska jag också ha, säger **Henrik Boman** på Komforthus

Har folk mycket galna och högtflygande önskemål?

–Ja husplanerna är ofta lite orealistiska. Då får man snacka igenom det lite med kunden först. Man kan få förklara för en ungarl att han faktiskt kan komma att behöva en tvättstuga, säger Micko Koskinen.

Enligt Henrik Boman börjar husplanerna alltid med galna idéer. Många vill ha brutna tak inne, med fyra fem meter högt till tak. Och det blir dyrt.

–Man tar inte vara på all golvytta om man ska ha ett stort hål i golvet på andra våningen, säger han.

Bygger mindre

Men nu börjar den här trenden vända och i stället väljer

folk att bygga mer modesta, traditionella villor. Ofta färdiga "nyckel i handen"-hus i stället för hus med arkitektlösningar.

–Folk är väldigt försiktiga nu på grund av lågkonjunkturen, säger Henrik Boman. Färre personer vill ha sådana överdrivna hus som det har varit de senaste tre åren.

Han tror att bankerna har hjälpt till att skapa den vändande trenden, att vi nu bygger mindre hus med enklare lösningar beror delvis på bankernas ovilja att ge stora lån, menar Boman.

En annan förändring man lagt märke till på Komforthus är att folk sätter sig in mer i byggprocessen. Man har mer

koll och inser att det är en livsinvestering att bygga hus.

Gräsmatta otrendigt

Istället för stora hus satsar vi i stället på stora uteplatser, altanerna blir bara större och större.

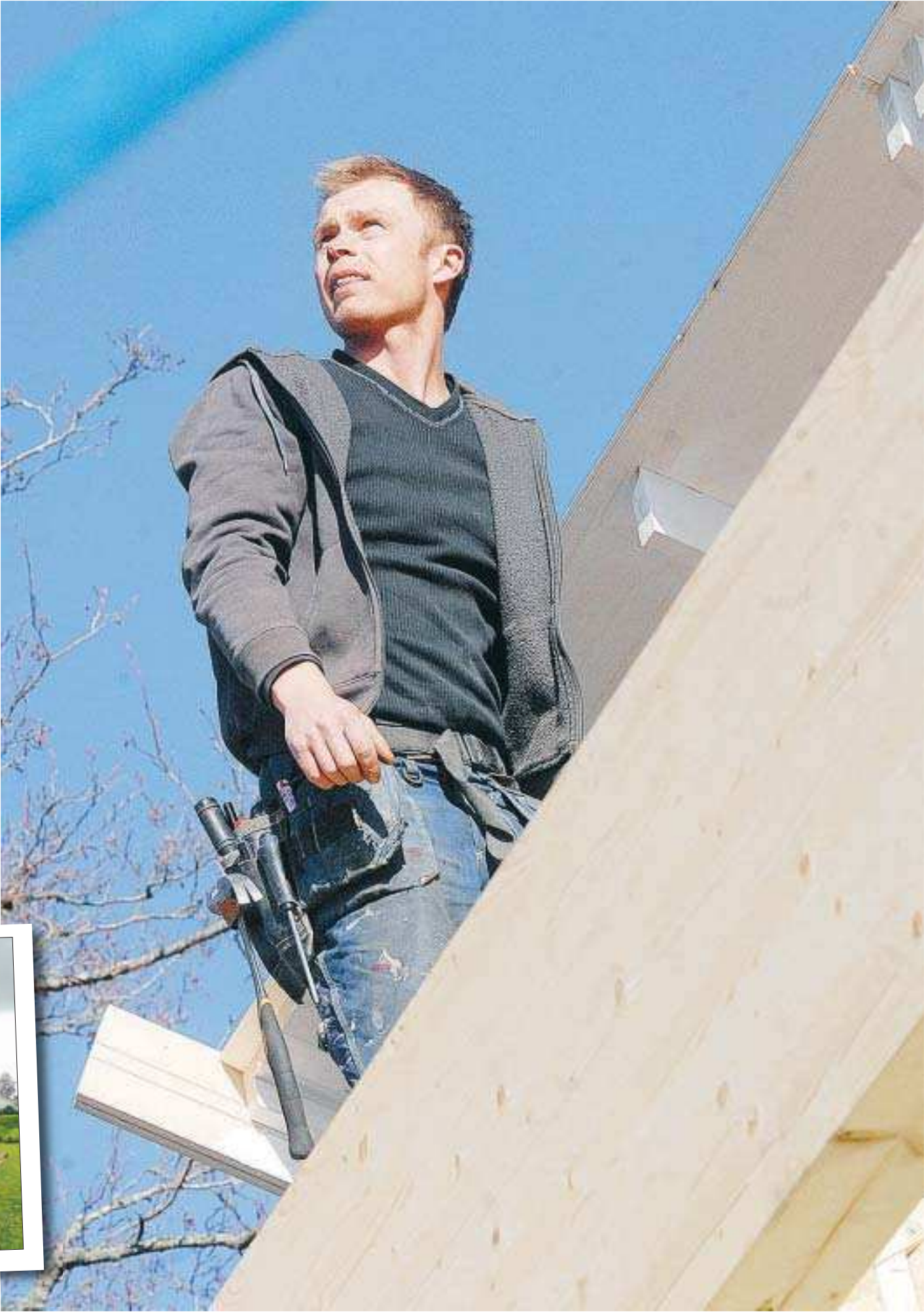
–Gräsmattor är otrendiga, istället bygger man ytor av trä och plattor för att minimera gräsklippningen, säger Micko Koskinen. Altaner behöver dessutom inte kosta så mycket om man bygger i rätt material.

TANJA LÖNNQVIST
tanja.lonnqvist@nyan.ax
tfn 528 463

Foto: ERKKI SANTAMALA

Orosmoln. Byggandet av stora villor med glasväggar har på grund av lågkonjunkturen minskat den senaste tiden.

Bygger trendigt. Henrik Boman på Komforthus håller koll på förändrade byggtrender.

BYGGTRENDER

- Att vara engagerad och sätta sig in i sitt husbygge är smart.
- Överdimensionerade altaner är helt rätt, gräsmattor är omoderna och jobbiga att klippa.
- Det ekonomiska läget tillåter inte gigantiska villor, ett litet hus är helt okej.
- Minska på glasytorna, de kostar att underhålla.

RE

Umgås ute. Våra uteplatser blir bara större och större, perfekt för sommarkvällar med vänner.

STIRPE SKJUTDÖRRAR
Vad du än har att dölja...

STIRPE dörrar skräddarsys enligt dina mått.
Rikligt med valmöjligheter.
Stil och stämning åt många miljöer.
Hög kvalitet allt igenom.
Sparar golvyta.

OS-KÖK Bolstav. 1, tel 12 950/fax 12 940
Innehavare Ove Snällström Öppet: mån-tor kl 10.00-16.00

KRISTINA KEITTIÖ - KÖK

- ett bra val •

I inhemsk kvalitet av äkta bok, furu, björk, ek, ask, betsat, lasyrmålat...

Vi har en lämplig lösning till varje hem. Kristina-Kök passar också varje plånbok.

- Kostnadsfri rådgivning
- 3D dataritningar i färg

OS-KÖK Bolstav. 1, tel 12 950/fax 12 940
Innehavare Ove Snällström Öppet: mån-tor kl 10.00-16.00

Husbyggen får plats på webben

De skriver om nyinköpta tomtmarker, kostnader som skjuter i höjden och ber om inredningsråd.

Nyan har botaniserat bland de åländska hus- och byggbloggarna.

"Nu finns ingen återvändo. Papprena påskrivna och ritningarna stämplade." Det skriver en åländsk bloggare på sin sida.

Bilderna visar allt från nyinköpta tomtmarker till de sista penseldragen på utsidan. Det är grus, golvmaterial och bilder – massor av bilder. Också i Sverige blir fler och fler. På sajten Byggahus.se finns hundratals bloggar samlade.

En som bloggat länge är Tessa Helsing (bilden) i Mariehamn.

–Jag skriver om allt mellan himmel och jord. Familj, barn, bygge, fritid och fest, berättar hon.

Förra året började familjen bygga hus vid Ålandsvägen. Sedan dess har bygget en självklar plats på bloggen. Tessa Helsing lägger upp mycket bilder, dels som visar hur huset växer fram,

Populärt. Den som bygger hus har tusen och en frågor att ta ställning till under processens gång. Allt fler väljer att blogga om det. Bilderna visar olika åländska bloggar. I mitten bloggaren Tessa Helsing hus vid Ålandsvägen. Collage: ERKKI SANTAMALA

dels på olika inredningsalternativ. Läsarna kommenterar och ger tips.

Hon har till exempel efterlyst en grå lädersoffa.

–Det är ett bra sätt om man undrar något. Man får snabbt svar.

Följer med

Tessa Helsing följer själv flera bloggar, särskilt sådana som är helt inriktade på husbyggen.

–Det är kul när man kan gå tillbaka och följa hur det gått framåt.

Hennes besöksstatistik visar att de flesta som följer bloggen finns på Åland, men sidan har läsare över hela världen.

Har fått offerter och ritningar på skjutdörrar och garderober, grovköksplaneringen. Ser bra ut. Bara att skriva ok och blunda för priset.

–Det är både bekanta och folk jag inte känner, konstaterar hon.

Tessa Helsing blogg finns på adressen <http://bianco.webblogg.se>

ANNIKA KULLMAN
annika.kullman@nyan.ax
tfn 528 455

Hus. Från ålänningar – för ålänningar.

Har du en dröm om hur ditt nya hus ska se ut? Då har du troligtvis också kommit fram till att du har två möjligheter:

Antingen att bygga ett helt "eget" hus som en arkitekt har ritat. Eller så kan du välja bland ett antal typhus – alla med det gemensamt att de är elementbyggda. Vi på Komforthus löser båda uppgifterna.

Något som våra kunder uppskattar lite extra är det faktum att vi är ett åländskt företag – tidigare var vårt namn Byggfirman Andersson & Boman, idag heter vi Komforthus. Namnet förstår du när du inser att våra elementbyggda hus har som ledstjärna begreppet komfort.

För att underlätta valet för dig och göra dina byggkostnader billigare så har vi plockat fram 4 st arkitektritade kataloghus. Läs mer om det i vår nya huskatalog. Ring 37 604 eller skicka e-post på info@komforthus.ax med namn och adress så har du den i postlådan om någon dag.

Ring eller e-posta och beställ din katalog nu!
Du kan även se mer på www.komforthus.ax

KOMFORTHUS™

Komfort Hus Ab · Boviksvägen 70 · AX-22 240 Hammarland · Åland
Tel +358 (0)18 37 604 · Fax +358 (0)18-37 60 42
info@komforthus.ax · www.komforthus.ax

allt du behöver – ändå klöver över!

K MARKET

F:ma ERIK MATTSSON

VINHA A-bas
11,7 liter **79,50**

Tillägg för nyansering tillkommer

JOULE MAALIT
Pro 20 A-bas täckfärg
9 liter **49,80**
Pro 20 A-bas täckfärg
18 liter **89,50**
Pro 3 vit, grund-/takfärg
9 liter **27,90**
Pro 3 vit, grund-/takfärg
18 liter **54,00**

BOSCH
KAP/
GERINGSSÅG
GCM 85
375,-

BOSCH
ARBETSBORD
till kap-/geringssågar,
GTA 3700 **120,-**

ISOVER
ISOLERING

Isover glasull,
95 mm, 6,5 m²

36,80/pkt

Isover glasull,
45 mm, 13 m²

40,-/pkt

GODBY TEL 43 250

VARD 09-20, LÖRD 09-16, SÖND 12-16

BYGGLAGRET: VARD 09-17, LÖRD 09-14, SÖND STÄNGT

PEUSSA

ballingslov.se

80
1929-2009

GLASKLART ERBJUDANDE!

Just nu får du duschväggen Fyn i klarglas med matt aluminiumprofil få köpet (värde 630 €) när du handlar badrumsinredning från Ballingslövs ordinarie prislista för minst 1360 €. Väljer du hellre någon annan av Ballingslövs duschväggar får du 50 procents rabatt på ordinarie pris.

Erbjudandet gäller 15 augusti-30 september och kan ej kombineras med andra erbjudanden.

Ballingslöv® | Mariehamn

Firma Per Emretsson | Vikingagränd 1b | Tele: 13720
Öppettider: Mån-fre 8.30-17 | Lunchstängt 11.00-12.00

www.rafaels.ax

GRUS – BETONG – ASFALT

VI LACKAR
allt från köks-
luckor till bilar

LACKCENTER

Fabriksgatan 4, tel. 13 560

UTHYRES

**MINI
GRÄVARE**
2,6 ton

160€/dygn 820€/vecka

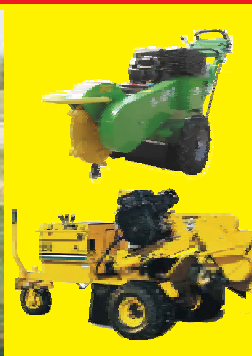
VI HAR ÄVEN
BILTRANSPORT-
SLÄP

**FASTIGHETS-
SERVICE**

Behöver du hjälp med
din fastighets skötsel?
KONTAKTA OSS!

CV-INVEST Norragatan 26 • TEL 0457 3314 979

STUBBFRÄSNING

**Har du irriterande stubbar
i trädgården?**

Här har du lösningen! Med smidiga och effektiva maskiner
kommer jag och fräser bort dina stubbar.
Utan att göra stor åverkan på naturen.

**SKYLIFTRAR – SAXLIFTRAR
FÖRRÅDSCONTAINRAR**

Simon Björklund Ab

Ring för mer info 040 585 1237
firmasimon@hotmail.com

www.paroc.fi

**Vi isolerar och
tilläggsisolerar**
med **Parocs**
obrännbara
energibesparande
blåsull (bergull).

Bosses Bygg

Bosse 0457 313 4025
Uffe 040 754 2188 kvällar

PAROC

Insulate for life

Nötta trösklar och kallras

Om jag blundar kan jag precis återkalla den speciella doften i mormors farstu. Farstun var kall, också när sommaren var som hetast erbjöd den svalka. De tjocka timmerväggarna och avsaknaden av fönster höll rummet svalt. Innan elektricitetens och kylskåpets tidevarv fungerade farstun som kallförråd. Det imponerande farstuskåpet täckte en hel vägg. Där förvarades dagens ranson av mjölk och grädde från gårdens kor, smöret hölls svalt och på hösten fylldes skåpet med saft, sylt och inläggningar. Ofta fanns där ett fat med kall, kokt potatis, dåtidens snabbmat...

Det blå farstuskåpet åkte ut i början av 1980-talet när mina föräldrar renoverade huset. Då hade man förstärkt redan sedan länge kylskåp att förvara den pastöriserade mjölken och smöret i, men farstun var fortsättningsvis kall och ytterkläderna fick hänga i en knut inne i köket. Det praktiska gick före det estetiska. Eftersom man ville ha varma ytterkläder fick man lov att ta in dem, skillnaden var bara att mängden plagg hade ökat väsentligt sen 1950-talet, för att inte tala om sen början av 1800-talet!

När vi skulle grundrenovera vårt hus var det självklart att farstun måste varmas upp. Främst eftersom kallraset från den isolerade dörren in till storstugan/köket var enormt. Vi blev tvungna att kompromissa med nya golv och väggar i farstun, men de gamla innerdörrarna har vi behållit, liksom slitna dörrfoder och trösklar. Jag tycker om att mina barns fötter nöter samma trösklar, samma dörrhandtag som många generationer före oss. Träet är sidenlent och där fötter oftast gått över trösklarna är de nednötta. Sådant går aldrig att ersätta eller återskapa i en handvändning. Varför skall man renovera bort sådant som från början var det man älskade med sitt gamla hus?!

Människor är idag allt mer miljömedvetna och vi vet att våra val är av stor betydelse för en hållbar utveckling. Ändå är det verkligen ingen självklarhet i byggbranschen där man förvånansvärt ofta möter på devisen: ut med allt gammalt och in med nytt. Ibland är jag otroligt tacksam över min inte särskilt välbeställda småbrukarsläkt. De ekonomiska realiteterna (läs: pengabrist) har gjort att huset och dess inventarier bevarats förvånansvärt intakt genom generationer. Man lagade det som var trasigt, man värdesatte det man hade, man skaffade inte nytt bara för konsumtionens skull. Mormors farstu är inte mormors farstu längre. Lite sörjer jag den kalla farstun där snön som följde med på stövlarna inte smälte. Det var ett praktiskt skafferi. Där doftar inte alls likadant längre. Men på det gamla klaffbordet vill jag att det alltid skall stå säsongens blommor eller kvistar. Mot mormors gamla kardbock lutar sonen ofta sin innebandyklubba när han sparkar av sig skorna i farstun...

KRÖNIKA

KATARINA GÄDDNÄS

Den varma grunden till ett bra boende

BEGÄR OFFERT!

Tel. 0457 371 3991
vvs@aland.net

• individuell
• ekonomisk
• 10 års garanti

WARMIA
GOLVVÄRME

www.warmia.fi/swe

**BERGVÄRME OCH
KOMFORT KYLA**

- Bortforsling av borrhslam i slutna container
 - Kostnadseffektiva lösningar vid saltvattenkontaminering
 - Arbetet utförs i enlighet med: Landskapsförordningen om miljöskydd och miljötillstånd samt enligt normbrunn -07
- KOMPETENS**
- 20 års erfarenhet
 - Utbildad inom: brunnborrning (enda på Åland), el, vvs och hydrogeologi

*Vi har paket-
lösningen
för dig!*

*KOM IHÅG
att söka
miljö-
tillstånd!*

Välkommen in till vårt kontor och diskutera!

Vesterkalmare, Åland

tfn. +358 40 7482063

e-post: tblbrunnborrning@aland.net

VI SÄLJER OCH MONTERAR
måttbeställda
varmförzinkade EAB
vikportar, slagdörrar,
gångdörrar och
entrépartier i stål

För industri, lantbruk,
lager, garage o.d.

För närmare info. kontakta

MATTSSONSSVETS Kb
VESTANSUNDA
Tel. 32 449,
GSM 0400 529 882
www.mattssonssvets.com

Stockstugor/ Redskapsbodar

- Tillverkar på beställning
- Svarvade rundstockar
(Svarvar också av kundens egna stockar)
- Sommarstugor,
gäststugor, bastun m.m.
- Övriga trädgårdsprojekt
- Andra renoverings- och
byggnadsarbeten

Kim Svarvar
Svarvars Mureri & Bygg
Tel. 0407 342 385

ROSEND AHL

www.rosendahl.fi

Anttooran Helmi 82
Våningsyta 82 kvm

*Se gärna
utställningsbastun
vid TT-färghuset!*

Vi bygger och renoverar samt har försäljning
och uppmontering av Rosendahl bastur,
fritids- och egnahemshus.

INGMAR JANSSON
Fax: 42 523
ingmarj@aland.net

RUNAR JANSSON
Fax: 49 491
runar.jansson@aland.net

NU HOS VÄRMEKÄLLAN!

*Jägare, fiskare och alla
som älskar delikat mat!
Äntligen, nu är säsongen igång.*

Kallrökning och varmrökning av alla
typer av livsmedel på ett enkelt sätt
Automatisk matning för rökbriketter
betyder **PERFEKT RESULTAT!**

*Bradleys
rökskåp
är det bästa
valet*

**Läs tester på www.bradleysmoker.se
eller kom in för mer info!**

Många sorters
rökbriketter för
speciella smaker,
tex al, äppel,
körsbär, hickory mfl

Värmekällan

-VI VÄRMER MÄNNISKOR-

Köpmansgatan 1 tfn 23 588 eller 0400 529 252
onsd - fred 11-17 (lunch 12.30-13.30)

Våra räntetak är garanterat täta!

Säkra ditt bostadslån med

- ➔ **Räntetak**
= din ränta kan inte stiga över räntetakets
nivå. Sjunker räntorna så får du ta del av
räntesänkningarna.
- ➔ **Lånegaranti**
= Bostaden kan belånas till 70% av marknads-
värdet, för resterande 30% kan lånegaranti
tecknas. Med lånegaranti behöver du inga
utomstående borgensmän eller pantsättare
för ditt bostadslån.
- ➔ **Återbetalningsskydd**
= en försäkring som hjälper dig med låne-
betalningen ifall något oförutsett skulle hända.

Vive le Bonus!

**Är du smart så
är du kund hos oss!**

Totalt 200.000 euro i volym ger **500** euro/år.

Volymen t ex:

- bostadslån	180.000
- billån	15.000
- konto	2.000
- fonder	3.000
Totalt	200.000

Din volym berättigar till Andelsbankens bonus
om du är ägarkund i banken.

Du vet väl att du bl.a. kan betala Pohjolas
försäkringar med din bonus.

Välkommen in till oss!

Andelsbanken

FÖR ÅLAND

www.andelsbanken.ax Tel 6330*

HAGAKÖKET

- Alla våra skåp kommer färdigt monterade från fabriken
 - Stommarna är 18 mm tjocka
- Se nya effektiva hörnlösningar med lådor

• Förutom kök har vi bl.a.:
 - vitvaror, Fjäråskupans flåktar,
 garderobslösningar med skjutdörrar, utbytesluckor

STAFFAS

Färghuset, Möckelö,
 tel. 23 984 el. 0400 539 510
www.staffas.ax

Nybygggnad eller renovering på gång?

Vi har fönster och dörrar för dig.

Välkommen in!

Vi har fönster, ytter-, balkong-, lägenhets-, förråds-, inner-, bastu- och branddörrar med "Förmånlig paketprissättning"

Fenestra Center Vikingagränd 1B, AX-22 100 Mariehamn.
 Tel: 12 573, Fax: 12 514
 e-post: info@emretsson.ax • www.fenestra.fi
 Öppet måndag-fredag 08.30-17.00
 (lunch 11.00-12.00)

Fönster och dörrar
FENESTRA
 Bättre service.

Grävning utföres...

- Husgrunder
- Tomtplanering
- Husdränering
- Dikning o. vägar
- Avloppsanläggningar
- Säljer sållad matjord

FIRMA
BO'S GRÄV
Tel 040 587 4770

Sänk dina värmekostnader!

Regulator för värmekrets RVA36.531

- Passar till de flesta shuntventiler
- för att få jämnare rumsvärme

SERVICEPUNKTEN
Norrbölev. 3, tel. 22 011, fax 22 012

SIEMENS

GETA BETONG PRODUKTER

TILLVERKAR:

- Betongringar • Dräneringsrör
- Slutna system i betong för egna hem och fritidshus
- Två- och trekammarsystem • Flytponton m.m.

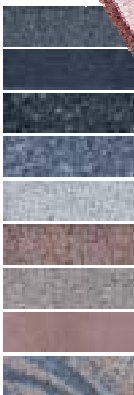
För mer information ring 49 783 eller 0457 342 1784

En brand uppstår alltid oväntat...

Försäkra dig om att din
BRANDVARNARE FUNGERAR!

Räddningsverket, tel 531 491
www.mariehamn.aland.fi/rv

KÖKSBÄNKAR I GRANIT

Finns i olika färger och former
Tillverkas på Åland enligt kundens önskemål

STENHUGGERI
Saarinen & Åkerblom Ab
Karlbergsvägen 8, tel 23 069, fax 17 169

Trött på LUKT & FUKT i Stugan? **SolarVenti®**

löser problemet - GARANTERAT!
Om du inte är nöjd efter 1 år, så köper vi tillbaka den av dej!
En succé på Åland - över 300 stugägare är nöjda med sin SolarVenti!

Aquasol
SOLVÄRMESYSTEM

Solen levererar massor
med GRATIS ENERGI
i år också - garanterat!

Svenska solvärmesystem med marknadens
bästa garantier - hela 15 år!

Inova AB
bredvid Cainby i Norrböle

0457 3519 602
www.inova.ax

Vi på Olles står till tjänst med

ELINSTALLATIONER

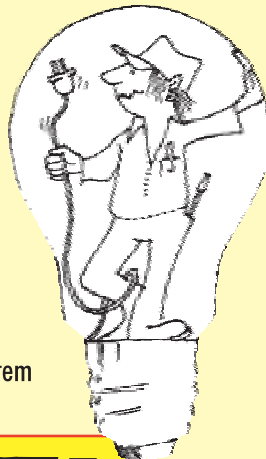
När du planerar att bygga nytt eller
renovera gammalt

EL SERVICE & REPARATION

av hushållsmaskiner, storköks och annan
elutrustning

FÖRSÄLJNING

armaturer, elapparater och elmaterial.
Solcellsanläggningar och luftsolfångarsystem
Panasonic luftvärmepumpar

OLLES EL
Bygatan 1, Godby Tel. 41 300

ÖPPET: Vard. 8-17

SAILOR 13A

Sailor modeller i 9 olika versioner

Pris: Bastun på bilden
70 mm stock fr. 7.785,- + frakt 550,-
fabriksmonterad + 1.400,- + frakt 800,-

Utställd
vid Dax

Weekend House

Bengt Granholm Ab, Torggatan 13A (ovanpå Sittkoffs).
Tel. 16 929, fax 16 429. bengt.granholm@aland.net

BETONGRIVNING

- Pikning
- Klippning
- Golv-/väggsågning
- Betongborrning

Karlssons GRÄV AB

tel. 0457 313 5406

Vi utför även markarbeten, grus och fyllningsmassor m.m.

Renovera eller bygga nytt?

Det lönar sig att begära
offert från oss!

KEA-CENTER

Varvsvägen 2, 22100 Mariehamn, tel. 22 424

Öppet: vardagar 9-17, lördagar 10-13

Thermia Diplomat Optimum G2

Nyhet för dig som inte vill spara på varmvattnet

Under den del av året huset värms upp, producerar
Thermia Diplomat Optimum G2 mycket mer och
varmare varmvatten än någon annan värmepump
på marknaden. Men energitillgången är mindre.

Mer information om nyheten med tio procent
högre verkningsgrad än sin testvinnande före-
gångare finns på www.thermia.se

Auktoriserad
VVS-installatör

Dalbo, Uppgårdsvägen 8

Utan KYLA surnar Åland!

För ett skönt bastubad!

Kota Family bastuugnar

Kota Family bastuugnar uppfyller alla krav som ställs för en
bra bastuugn. Stor stenmängd garanterar effektiv badkast-
ning. Bastuugnar har lång livslängd då de är tillverkade av
kraftig stålplåt. Installation och användning är enkelt.

**Nu -10%
306€**
MOD 2139

**Nu -10%
249€**
D 2137M

**Nu -10%
320€**
Kota stålkorsten
2,5 meter

Erbjudandet gäller t.o.m. 20 september

MURSPISAR - DESIGNSPISAR - BRASKAMINER
SPISKASSETTER - SKORSTENAR - TILLBEHÖR

Brinna
BUTIKEN

Försäljning och montering
**Full service från
golv till tak!**

Tel. 0400-249 208

WWW.BRINNABUTIKEN.COM

Grannas smed

I Saltvik Bertby har May Karlsson restaurerat sina farföräldrars gård Grannas till ursprungligt skick. Mangårdsbyggnaden och härbret renoverade hon själv. Och sedan i våras är det den gamla smedjan som byggs upp på nytt. Med timmer från Bertby och hjälp från barndomsvännen Erik Lindholm.

Väl bevarat. I mangårdsbyggnaden finns det gott om gamla textilier. Och alla har sin egen historia berättar May Karlsson.

Många strängar. På väggen hänger en mandolin som May Karlssons farmor Edith brukade spela på ibland.

Välgjort stenarbete. I ugnen som hörde till den gamla smedjan smidde man bruksföremål och allt annat som behövdes till gården. "Det är imponerande att den står kvar i så gott skick, de brukar ju oftast falla ihop" säger May Karlsson även bevarat resterna av den gamla bälgen.

I många år stod den gamla smidesugnen ensam i kohagen. I smedjan låg Mays farbror lik den heta sommaren 1938 och på 70-talet revs själva huset ner. Men spismuren fick stå kvar och trots väder, vind och nyfikna kossor står den där än i dag. Och lukten av färskt timmer och motorsågsbensin skvallrar om att smedjan står inför ett helt nytt kapitel i sin historia.

–Den stack mig i ögonen varje gång jag for förbi, säger May som passerar smedjan varje dag på vägen mellan boningshuset i Bertby och mjölkgården i Tengsöda som hon driver tillsammans med sin sambo **Karl-Johan Mörn.**

Hjälp av viking

Barndomsvännen Erik Lindholm var direkt med på noterna när May frågade om han ville timra en ny smedja att omge spismuren med. Och till sin hjälp tog han båtbyggaren **Anders Gustavsson** från Västerås som varje år seglar till vikingamarknaden i Kvarnbo med egenhändigt byggda farkoster.

Smedjan som än så länge står utan tak är timrad på traditionellt sätt, på samma grund som den gamla byggnaden och med exakt samma mått. Några bilder finns inte av den gamla smedjan men enligt enligt Erik och May var de åländska smedjorna av den här typen i princip likadana. Men lite inspiration har man tagit från Larsas smedja i Bertby och en smedja i Långbergsöda.

Bevara det gamla

Förutom dörrens gångjärn som är från Byggnadsapoteket

Timrar gärna. Med timmer från Bertbyskogarna har Erik Lindholm tillsammans med svenske återstår endast taket: "Först lägger vi på bräden, sedan filt och sedan klen gran som man lägger på

i Billnäs är allt material från trakten. Att renovera med försiktighet och bevara alla byggnader på en gård tycker May Karlsson flera borde göra.

–Det har ju kommit en trend att bevara mangårdsbyggnader men man borde också bevara ladugårdar, smedjor och ekonomibyggnader på samma vis. Det största felet folk gör när de renoverar i dag är att de gör om så mycket, men varför ska det vara så? Jag tycker att det måste finnas några spår kvar,

det är så fascinerande att tänka på hur de arbetade och levde förr, säger May.

Tiden stått stilla

Och när vi stiger in i Grannas mangårdsbyggnad är det faktiskt som att tiden stått stilla sedan 1891 då huset ursprungligen byggdes. Här rustade May i flera års tid mellan mjölkpassen morgon och kväll.

–Det är ju ingen modern renovering jag gjort, istället har jag försökt återställa allt som

det var förr, säger May.

Och i dag är den gamla byggnaden i det närmsta ett privat museum över en storstuga från sent 1800-tal. Intakta föremål från förr finns det i överflöd. Gamla textilier från farmors brudbod, kaffeduken som Mays mamma broderade som ung, öppnade North State och Fennia cigarettpaket, och gammalt Arabiaporslin.

–Här i "storstuvvan" höll farmor sina berömda kalas med 14 sorters kaffebröd. Och

Rökverk. Gamla öppnade cigarr- och cigarettpaket av märkena North State och Fennia.

Stort rum. Mangårdsbyggnadens storstuga är varsamt renoverad av May Karlsson. Här har hon ibland kaffebjudning för bekanta.

ja återuppstår

Anders Gustavsson byggt upp Grannas gamla smedja på traditionellt vis. I linje med det ska smedjan varken målas eller brädslås. Nu tvären. Då blir det riktigt enligt gamla tider” säger May Karlsson.

om vintern kunde det bli så kallt att tvättvattnet frös till is över natten minns May när vi vandrar över storstugans knarrande trägolv.

Brinnande intresse

På frågan vad som driver en till att rusta och renovera så mycket som May gjort svarar hon kort och gott att det är ett brinnande intresse.

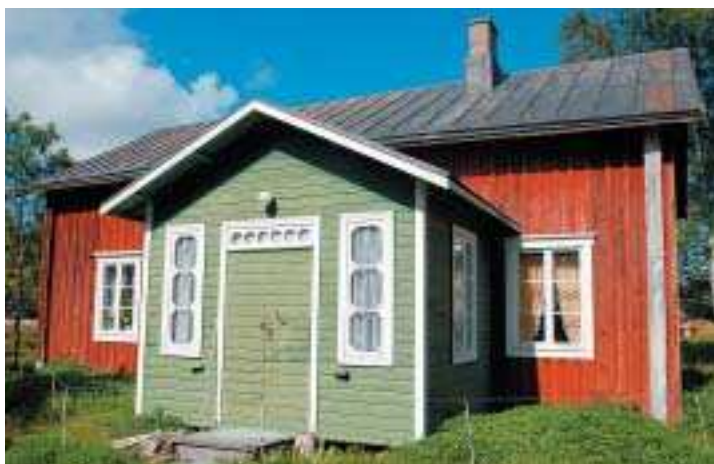
–Jag har alltid varit intresserad av gammalt, sedan jag var liten har det legat mig varmt

om hjärtat och pappa var precis likadan, han samlade på en massa gamla saker.

–Det här är något jag gör istället för att ha hund, segelbåt och åka till Thailand. Det är roligt att rusta och renovera och jag hoppas att det kan väcka intresse hos andra att göra likadant, säger May Karlsson.

JOHN GRANLUND
redaktion@nyan.ax

Foto: ERKKI SANTAMALA
foto@nyan.ax

Privat museum. May Karlsson renoverade Grannas man-gårdsbyggnad egenhändigt mellan mjölkpassen i Tengsöda. Senast någon bodde här var på 1970-talet och i dag fungerar huset som ett privat museum. Farstun är målad i grön ursprungsfärg och vårt att noterna är även fönsterkarmarnas rundade hörn.

Rejäl port. Gångjärnen till smedjans dörr köpte May Karlsson från Byggnadsapoteket i Billnäs.

Ståtliga vingar. På Grannas finns även en kvarn från slutet av 1800-talet. Den renoverades 2005 av Alf Berglund och är i dag fullt funktionsduglig.

Rödmärkt. ”Farmor var så noga att hon satte bomärken i rött på allt porslin hon lånade ut” säger May Karlsson.

Blomträd. I storstugans fönster står en röd rosenpelargon av gammal typ. ”Den är säkert 150 år gammal och växer lite annorlunda än de moderna, farmor brukade prata om blomträd” säger May.

RENOVERA?

Vi har allt du behöver!

KARITMA Collection
LAMINATGOLV

från **11,50** m²

Ett högklassigt, snyggt och slitstarkt golv som finns i 30 olika träslag.

Vi har tapeter till alla rum i huset!

BORÅSTAPETER

SANDBERG
Svensk Tapetkonst

Kom in och titta i lugn och ro och låna gärna hem våra tapetkataloger

Sätt färg på tillvaron

Det kan vara svårt att välja färg, vi ger dig tips och råd när du skall välja färg till taket, väggen eller utomhus. Vi ger också tips om penslar, sandpapper och andra tillbehör.

TEKNOS

TIKKURILA

ÅLANDS & FÄRG & TAPETab

Skarpansvägen 28, tel. 19 867. Vard. 8-17 lörd. 9-13

BORÅSTAPETER **Tarkett** **TEKNOS** **TIKKURILA** **Sadolin**

FASTIGHETS-ÄGARE

Skylift uthyres
med eller utan hjälp.

- Nedtagning av träd
- Rensning av stuprör
- Byte av lampor mm.

SVH
Tfn 040 5845 122

Bygg och renovering

Lyft huset med gammeldags fönster och dörrfoder, takspiror eller annan snickarglädje. Allt enligt önskemål. Gör allt inom bygg och renovering, lekstugor, bodar mm.

GL-BYGG
Gert Lindström
tfn 37 677 eller 040 7608 383

HÖSTPRISER

på bastun från Polhus och Modultech!

LSAB

Tel 34 153, 0457 379 8853 eller 0400537091. E-post: birgitta.engblom@aland.net

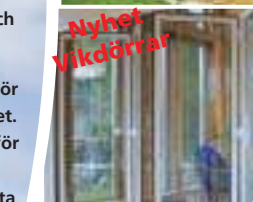
Nytt rum – nytt liv

Ta ut svängarna, lev ut arkitekt-drömmarna och utforma ett personligt och unikt uterum som matchar ditt hus och passar in i omgivningarna. Vi bygger dina drömmar med flexibilitet och individuella glaslösningar.

- Nordens ledande leverantör med över 25 års erfarenhet.
- Komplet färdig stomme för lättmonterad byggsats.
- Lösa partier eller kompletta rum.
- Fasta och skjutbara tak.

LKF Invest
Matrosgratan 2, Mariehamn
Tel. 018-21 758
Mobil 0457-59 57 860
Gå in på www.santex.se och bygg ditt uterum i DreamBuilder.

Santex
Uterum

Passa på!
10 % på hela sortimentet!
Gäller beställning från 28 augusti till 21 september 2009

Sveriges vackraste hus

DESIGNAS FÖR DIG

som är vän med miljön

- Arkitektitade med tillgång till arkitekt hjälp
- Stor flexibilitet till förändringar
- Byggs i trä och vi använder ca 10% mera trä än andra hustillverkare
- Riktiga bräder (råspont) i tak och väggar
- Vi eftersträvar energisnåla hus
- Alla hus energiberäknade

Sävsjö TRÄHUS AB

Gunnar Svahnström Kb

GS-KONSULT

■ Ålandsvägen 23, tel. 16 531 ■ g.svahnstrom.gs-konsult@aland.net

Ett tryggt och säkert val

Rabarbra

Moderna Rabarbra tilltalar med sin speciella arkitektur. Finns att fås i olika intressanta alternativ.

HEIKIUS HUS-TALO

Huskonsult LGT
Scheffersgränd 2B
tel. 16 808, gsm 040 0529 121
lars.trondh@pp.inet.fi
www.heikius.fi

Alla våra hus kan fås som elementhus eller färdiga hus.

Nu är det dags. Beställ genast för installation i höst.

Murspis

Murspis

SUPER-KASSETTEN

gör din öppna spis till en hög-effektiv värmekälla

KEDDY

Eld är inredning.

LEVERANS
INSTALLATION
TÄNDSTICKAN
I HANDEN!

BESTÄM VILKEN

vi tar hand om resten

Värmekällan

-VI VÄRMER MÄNNISKOR-

Köpmansgatan 1
tfn 23 588 eller 0400 529 252
onsdag - fredag 11-17
(lunch 12.30-13.30)

Det skall vara roligt att köpa hus... är smålandsvillans enkla filosofi!

SmålandsVillan
www.smalandsvillan.se

Harmoni, skönhet för både ögat och själen, och detaljer som ger det där lilla extra för helhets-intrycket. Det är en del av vad Myresjöhus vill erbjuda dig. Nu finns katalogen att hämta hos oss!

Myresjöhus
www.myresjohus.se

Inredningar till hela hemmet med hållbarhet för hela livet. Puustelli planerar ditt kök kostnadsfritt.

PUUSTELLI
www.puustelli.com

Stockhus och stockstugor i olika storlekar och modeller

Finnlamelli
www.finnlamelli.fi

Lindén Byggkonsult

• Ålandsvägen 23 • tel. 15 212 • öppet mån-fre 09.00-16.30 • herbert.linden@myresjohus.se

En skön soffa

RIO Hörnsoffa
i tyg

1 590€

ÅHUS Hörnsoffa
i läder

1 760€

ELIN Bäddsoffa
i tyg

1 480€

EMMA
längsbäddad soffa
i flera olika färger

750€

Samtliga soffor finns i lager fr.o.m. tisdagen

MÖBEL-City

G. Godbyvägen. Tel 21 165, fax 19 544
Öppet: måndag-fredag 8.30-17, lördagar 10-14

Fira mobil frihet

Med en rejäl
minidator...

ACER
Aspire One 751 11,6"
+ Data Månad tjänst
med nätets MAX hastighet*

3190
e/mån
med 24 ett månaders
avtal.

Nyhet!
NOKIA N97

2600
e/mån

med 24 månaders avtal***
+ Min Sonera -abonnemang
från 1,99/månad

...med den
läckra
pekskärmen...

NOKIA 5800
XpressMusic

900
e/mån

med 24 månaders
avtal***
+ Min Sonera
-abonnemang
från 1,99/månad

Nokia N97 har en fantastisk ljusstark 3.5 tums touchscreen och ett QWERTY-tangentbord som gör din kommunikation smidig. Surfa på nätet, navigera genom att peka och skicka meddelanden snabbt. Ladda ner program, spel, videofilmer och widgets direkt till mobilen. Nå sedan innehållet direkt från den anpassningsbara startmenyn.

• 5-megapixelkamera • Videokamera med TV-out • Musikspelare
• FM-stereoradio • Integrerad GPS • A-GPS-mottagare
• Nokia Maps • N-Gage

Minibärbar ACER Aspire One 751 med 11,6" skärm och 8 h batteritid! Fungerar utan nätpinne i mobila nätet och UMTS900.

Erbjudandet gäller till 30.9.2009. Min Sonera -abonnemangets månadsavgift är 1,99 e/månad. Data Månad -tjänsten (norm. 14,90 e/mån) och Data TehoPlus -tjänsten (norm. 19,90 e/mån) kostar sammanlagt 9,90 e/månad under hela avtalsperioden (max hastighet 3,6 Mbit/s). Obegränsad mängd inrikes datastrafik. Paketet kostar med 24 månaders avtal 765,60 e (inkl. månadsavgifterna och dator). Maximihastigheterna är tillgängliga endast inom 3G-nätets täckningsområde. Se vägledande information om täckningsområdena på adressen www.sonera.fi/peittoalue.

HD-bildkvalitet • 5.1 surround ljud • Intel Atom Z520 processor • hårddisk 160 GB • 3 x USB • bluetooth • inbyggt G3-modem • webcamera • trådlöst nätkort • batteritid t o m 8 timmar Windows XP Home Swe/Fi/UK

Fråga mera
i affären.

***Min Sonera -öppning 0 euro till 30.9.2009 (normalpris 3,90). Min Sonera -månadsavgift från 1,99/månad, samtal 0,079 / påbörjad minut + öppningsavgift 0,049/samtal, text-meddelanden 0,079/st. Angivna priser till normalt prissatta inrikes nummer, ej betjämnings- och företagsnummer. Data Månad -tjänsten (norm. 14,90e/mån) och Data TehoPlus -tjänsten (norm. 19,90 e/mån) kostar sammanlagt 9,90 e/månad under hela avtalsperioden (max hastighet 3,6 Mbit/s). Obegränsad mängd inrikes datastrafik. Erbjudandet är i kraft till 30.9.2009 men gäller inte abonnemang som sagts upp och öppnats på nytt under tiden er-bjudandet gäller. Exempel: Nokia 5800 Express-Music med Min Sonera -anslutning och ett 24 månaders avtal kostar minst 267,66 euro/24 månader (inkl. öppnings- och månadsavgifterna samt telefon). Abonnemang utan telefon kostar 51,66/24 månader. Du sparar sålunda 159 euro. Extrakostnader för abonnemang sammanlagt 216 euro. Telefonens värde 375 euro. Tidsbegränsade avtalsperioderna 12 eller 24 månader. Telefonen kan inte användas med något annat abonnemang under avtalsperioden. Maximihastigheterna är tillgängliga endast inom 3G-nätets täckningsområde. Se vägledande information om täckningsområdena på adressen www.sonera.fi/peittoalue.

...eller med
en nätpinne:

**Erbjudandet gäller till 30.9.2009. Data Månad -tjänsten (norm. 14,90e/mån) och Data TehoPlus -tjänsten (norm. 19,90 e/mån) kostar sammanlagt 9,90 e/månad under hela avtalsperioden (max hastighet 3,6 Mbit/s). Nätpinne Huawei E230 (värde 119 e) 3 e/månad. Obegränsad mängd inrikes datastrafik. Paketet kostar med ett 24 månaders avtal 309,60 e (inkl. månadsavgifterna och nätpinnen). Maximihastigheterna är tillgängliga endast inom 3G-nätets täckningsområde. Se vägledande information om täckningsområdena på adressen www.sonera.fi/peittoalue.

Sonera
nätpinne
+mobilt bredband
med MAX
hastighet**

1290
e/mån

med 24 månaders
avtal.

Ålandsvägen 32 - Mariehamn
tfn +358(0)18 620200

Crawford
GARAGEPORTAR

g60

KVALITET FÖR LIVET!

... ett löfte som förpliktar!

Nu även med en träliknande yta.

Vi monterar porten och motorn
– utnyttja hushållsavdraget i beskattningen.

Bredd från
2m till 5m
och höjd
från 1,9m
till 3 m

Porten förses lätt med automatik med radiostyrning.

1 Hög säkerhet

g60 har exemplariskt hög säkerhet. Fjädrar och löpskenor är skyddade mot fingringrepp och integrerade fingerklämskyddser till att inte ens barnfingar kan komma mellan panelema.

2 Solid konstruktion

Paneltjockleken hos g60 är hela 42 mm. Detta gör g60 unik i denna prisklass. Det garanterar inte bara en bättre stabilitet, utan ger också en utmärkt isolering.

3 Platssparande

Eftersom över- och sidoutrymmen är små (erforderlig överhöjd endast 120 mm med port-öppnare, 80 mm på sidorna) utnyttjas utrymmet i garaget optimalt.

4 Ny design

Med den helt nya triangelstuckerade ytan och fem eleganta mönster är denna port verkligen en attraktiv syn för ögat.

5 Enkel montering

Genomtänkt konstruktion: Enkel och snabb montering och installation av g60 underlättar arbetet för både proffs och hemmfixare.

6 10 års garanti

På portbladet ges 10års garanti

Över 2 miljoner nöjda kunder världen över är inget att förvåna sig över med tanke på de övertygande fördelarna!

Sex unika fördelar som tillsammans ger en helt **ny generation garageportar!**

HOLMBERGS

• TEKNIK • KVALITET •

Godbyvägen tel. 23 555 www.holmbergs.ax
Mån-fre 7.30-17.00 Lör 9-14

Vi bygger, renoverar och monterar. Enkelt och smidigt för dig!

STRÅLANDE

tider för dig som vill spara

JUST NU
KAMPANJ-
PRISER

CONTURA 655

Kampanjpris 1.890,-
med valfri överdel

SPARA

upp till
460,-

Kaminen för det större rummet

CONTURA 580

Kampanjpris 1.690,-
med valfri överdel

SPARA

upp till
260,-

Lättplacerad kamin på snygg pelarfot

Contura

www.contura.se

Hus & Fritidscenter

Välkommen in efter
broschyr och offert.

JUST NU
KAMPANJ-
PRISER

Badrum, kök
och förvaring

www.nelko.fi

NELKO

Välj ett hus, du kan vara stolt över.

Vaajatalot är kända för
produkternas utförande och
höga kvalitet, garanterad av
Finndomo, Nordens ledande
egnahemshus tillverkare.

KAMPANJ-
ERBJUDANDE!

Allt från små till stora element och
från grund till nyckelfärdigt. Nu även
precut. Färdigt kapat i rätta längder.

VAAJATALOT

www.vaajatalot.fi

FINNDOMO

Värme från solen

Alltid rätt uppvärmning med FlexiFuel.

NYHET!

ExoSol LBC

Solfångaren
med det
högsta
utbytet
någonsin -

**829 kWh/
kvm/år.**

Se SP's
lista.

FlexiFuel-systemet kom-
binerar olika värmekällor.
Solen ger gratis uppvärm-
ning och värmepump,
fjärrvärme, pelletspanna,
el eller vedkassett kom-
pletterar när det är som
kallast.

KOMPATIBEL
FlexiFuel
COMPATIBLE

1:a pris
ExoSol EU21
Polen, 2006

ÉNÉO

1:a pris
ExoAir Polaris
Frankrike, 2007

SVENSK SOLENERGI

1:a pris
"Årets anläggning"
Sverige, 2007

EURONOM®

www.euronom.se

Läs mer om framtidens värmelösningar på www.euronom.se

Välkommen till

Hus & Fritidscenter

Uppgårdsvägen 3, tel 14 554

Sedumtak

Torv och vasstak har vi hört talas om, men på Andersudde har Anders Wiklöf i samråd med Folke Wickström anlagt tak av förtillverkade sedum/mossmattor. Sedum är ett takmaterial med många fördelar.

På senare år har torv- och grästak uppmärksamats som nygamla alternativ till takmaterial. Det finns också andra alternativ, på Andersudde har kommerseråd Anders Wiklöf använt sig av prefabricerade sedummattor både som takmaterial och som marktäckare i branta slänter. Idén var ursprungligen Folke Wickströms.

– Jag kom först i kontakt med sedumtak på bostadsmässan i Helsingborg år 2000. Nackdelen med till exempel torvtak är att om man har träd i närheten börjar snabbt små plantor växa på taket. Sedum växer i grus. Det är så magert att få andra växter rotar sig där.

Används på många håll

Tyskland är hemland för alla moderna former av takvegetation, man räknar att ungefär 10 procent av taken i Tyskland har takvegetation. I New York görs stora satsningar för att med hjälp av takvegetation sänka temperaturen i staden, förbättra luftkvaliteten och minska avrinningen av förorenat vatten. I Tokyo måste alla stora, offentliga byggnader ha takvegetation på minst 20 procent av ytan.

Trots att Åland inte har storstädernas miljöproblem, finns många fördelar med att använda takvegetation också här.

– På Andersudde behövde vi först och främst något som snabbt kunde reparera de markytor som brutits upp när det byggdes nytt här, men lade också sedum på några tak.

Växer naturligt

Sedum eller fetknopp, som är det svenska namnet, finns som ett vanligt inslag i den åländska naturen. Det är ett stort växtsläkte med många underarter. Vit fetknopp och gul fetknopp

SEDUM

- Sedum är fler- eller mer sällan ettåriga örter, ofta mattbildande.
- Stjälk nedliggande till upprätt. Blad köttiga, gröna eller ofta rödanlupna, platta eller trinda, runda, elliptiska, triangulära eller korvformade. Blommor i glesa till täta kvastar. Kronblad vita, gula, rosa eller grönaktiga.
- Släktnamnet Sedum användes redan av Plinius. Ordet kan vara bildat av latinets sedere (mildra) och syfta på vissa arters användning som läkeörter.
- Släktet har omkring 600 arter. På Åland finns bland annat vit fetknopp (*S. album*), gul fetknopp (*S. acre*) och kärleksört (*S. telephium*).
- Ett flertal av arterna har ursprungligen odlats som prydnadsväxter men är nu helt naturaliserade, till exempel gyllenfetblad (*S. aizoon*), sibiriskt fetblad (*S. hybridum*) och kaukasiskt fetblad (*S. spurium*).
- Andra arter som odlas som trädgårdsväxter är till exempel den storgrota kinesiska kärleksörten (*S. spectabile*).

FÖRDELAR MED SEDUMTAK

- isolerar mot värme sommartid och mot kyla vintertid
- skyddar underliggande taksikt mot UV-strålning och temperaturväxlingar, ökar hållbarheten
- vackert, ytskiktet varierar i färg efter årstider
- är brandgodkänt, har lågt innehåll av organiskt material
- avdunstar och fördröjer dagvatten, minskar avrinningen
- minskar buller
- sänker lufttemperaturen och höjer luftfuktigheten i varma och torra stadsmiljöer

förekommer på berg och i torra slänter och kallas ibland ”kuckumat” i folkmun.

Eftersom sedum finns i naturen smälter sedumtak väl in i omgivningen på Åland.

– Det ser väldigt naturligt ut. Den skiftar i färg beroende på årstid och vattentillgång.

På sensommaren eller under torrperioder skiftar sedumtaken i rött, under våren och med mycket fukt är de gröna, men olika nyanser och färgskiftningar finns samtidigt på sedumtaken.

Underhållsfritt

Sedumtak är i motsats till torvtak ett relativt lätt material, det

är underhållsfritt och har liten bygghöjd, endast 25-30 millimeter. Takvegetation isolerar, ger en jämnare och lägre temperatur på solexponerade tak och har även en värmeisolerande funktion.

Det finns företag som levererar färdiga sedummattor i storlek 50x80 cm.

– De kom hit i långtradare och var bara att rulla ut på plats när de kom. Det är viktigt att man sätter dem på plats genast, annars kan de börja ruttna.

Vegetations- och jordlagret hålls samman av en stark armeringsstomme vilket gör sedummattorna lätthanterliga och med mycket lång livslängd.

Armeringsstommen bryts inte ned och den krymper inte.

– Har man takfält på taket är det bara att lägga dit sedummattorna direkt på. Är taket mycket brant kan man behöva en stoppare i nedre kant.

Relativt förmånligt

– Som marktäckare är de färdiga sedummattorna dyra, men till tak är det relativt förmånligt om man tänker att man ändå skulle köpa ett takmaterial. Den långa hållbarheten gör också sedumtaken förmånliga i längden.

På Andersudde finns inslag av mossa i sedummattorna på tak och i trädgården, men inga andra ogräs har rotat sig. Sedumtak har använts på en förrådsbyggnad och på en del av orangeriets tak.

– Man brukar tala om taket som husets femte fasad och de är ofta ganska försummade rent estetiskt.

Marktäckare

Fjärilar, humlor, bin och fåglar gillar sedum, så sedummattor kan också tänkas öka den biologiska mångfalden. Har man sedum som marktäckare får man en garanterat klippningsfri trädgård.

På Andersudde finns sedum planterat under enrisbuskar och i så branta slänter att grus hade varit det andra alternativet.

– Under snöfria vintrar kan sedum vara känsligt för slitage.

Så många andra nackdelar kan Folke Wickström inte komma på med sedummattor. Det skulle kanske vara priset då.

KATARINA GÄDDNÄS
katarina.gaddnas@nyan.ax
tfn 528 466

Många fördelar. Arkitekt Folke Wickström ser många fördelar med takvegetation. Här framför orangeriet på Andersudde, där taket över ingången försetts med rödaktig sedum/mossmatta. Foto: JONAS EDSVIK

Sedum som marktäckare. I branta slänter är sedummattor en praktisk och effektiv marktäckare.

Låg och lätt. Den röda sedummattan är lågväxande och skyddar ta

Andersudde

”Sedum-arterna äro bland de örter, åt hvilka naturen anvisat bostad på kala klippor och andra torra ställen, hvilkas kanske bästa prydnad de utgöra, isynnerhet der de, såsom vanligen händer, uppträda någorlunda talrikt.

Ur UTKAST TILL SVENSKA VÄXTERNAS NATURHISTORIA II av C. F. NYMAN (1868)

skett mot UV-strålning.

Levande tak. De skiftande sedumtaken smälter väl in i landskapsbilden. På bilden en förrådsbyggnad på Andersudde.

nyan.ax

WSJ SANITATION

www.wsj.fi
info@wsj.fi

Tel: +358(0)20 766 1770 Gsm: +358(0)400 418103
Åland: +358(0)207661774 Gsm: +358(0)40 5307322

MÖGELSANERINGAR och VIRKESBEHANDLINGAR

Vi är det enda företaget som arbetat i 5 år med mögelsanering på detta sätt. Vi har behandlat över tre hundra hus också stadsägda byggnader t.ex Helsingfors stad m.m. Vi arbetar i hela Finland, Sverige och Spanien. Vi har inte stött på något som inte är möjligt att sanera. Vårt medel och appliceringsmetod är unikt, inget behöver rivras och ingen behöver flytta ut under saneringen. T.ex skolor behöver inte stänga för en sanering. Nu också färdigt mögel- och rötskyddat virke för kunder att köpa direkt från sågverk på Åland. Vi utför också granskningar av inomhusluften i fastigheter med en unik luftpump som t.ex kan fastställa tidpunkten då en vattenskada skett i en byggnad. Pegasus Lab. i Uppsala analyserar provena. Referenser finns om ni tar kontakt och är intresserade. Vi ger garanti på alla utförda saneringar. Vi brandskyddar de flesta material till brandklass B.S1-d0. Innom sjöfarten så har vi brandklassat alla träslag till brandklass IMO PART 5.

Spår och dofter

En kväll i somras var jag och hämtade ved till bastun. Den torra veden är lagrad i vingliga rader under stugan i Geta. Där finns allt möjligt, från små knubbiga bitar tallegren till plankor från diverse byggen och rivningar. Jag staplade en rad plankbitar på armen, rester från uthuset som stod på vår gård i stan för flera år sedan.

Plötsligt kände jag doften, exakt samma doft som inne i uthuset, i sommarrummet där vi hittade skolhäften i massor, kvarlämnade av pojkarna som bodde där på 1960-talet. Små rutiga häften med sneda siffror, minnen av många timmars bortglömd möda med multiplikation och division.

I det rummet stod senare en av våra träbåtar under en vinter. Det var den vintern utsidan slipades ren från gammalt lack. Den båten hade tidigare tillhört skeppsredaren Edgar Eriksson och stått i ett uthus på Espholm, där våra barn under många år var hos dagmamma Sussi.

Hemma hos Sussi doftade det alltid sylt. En söt, trygg, snäll doft av äppelmos och ordning och reda. Samma doft som i mitt minne är förknippat med min första höst i Åbo och nyförälskade promenader längs Aura å.

När jag vände mig om för att gå till bastun med veden slog jag huvudet i husgaveln med en smäll. Precis så korkat som det låter. Plankorna tappade jag och fick dessutom in en lång sticka i fingret. Det var mycket skrovliga plankor, och ganska breda. På den tiden uthuset stod kvar fanns där en bänk vid lång-

sidan mot gården. Där satt jag ibland på hösten i kvällssolen och höll koll på barnen. De skrovliga plankorna rev upp garnet i ylletröjan, och ingen har sytt fast dem. Nu har den tröjan flera ställen på ryggen där stickningen repats upp till någon fransigt och genomskinligt, men det är fortfarande en fin tröja.

Den stickade min svärmor till min man för mer än tjugofem år sedan, för den hade han redan när vi träffades. I början lånade jag den bara när vi inte träffade svärföräldrarna, för jag ville inte att svärmor skulle tro att jag tog hans kläder, särskilt inte en tröja hon stickat åt sin son.

Jag kan inte sticka, inte ens en halsduk. Sussi sydde ofta kläder till barnen, sådant som vi glömt att hämta med.

Doften av höst och äpplen och nya röda tunna utebyxor som Sussi tyckte behövdes när pojkarna satt i sandlådan.

När jag äntligen kom till bastun med plankorna bultade det i huvudet, sved i handen och det sorgsna vemodet över det som försvunnit var förbytt i något mer resolut.

Plankorna från uthuset fattade eld snabbt, som en sista välgärning.

Det finns en tråd i det vi gör, från skogen till timmerlasten, från sågen till virkesupplaget till byggen som spikade ett uthus till pojkarna som bodde i det till kvinnan som kom sen och mannen som rev uthuset och bastun som blev varm. Så många berättelser bara i ett gammalt uthus.

KRÖNIKA

NINA FELLMAN

Telefonkatalog på nätet www.nyan.ax

KIKZ

Hitachi Vinkelslip 70€

PowerSuper Slipmaskin 50€

Power Craft Kap- Girsåg 60€

Bra produkter -NU TILL SPECIALPRISER!

Gäller så långt lagret räcker.

Godbyvägen 54, fd Malins Livs • ÖPPET: vardagar 9-17 • tel: 018-50416

ÅLANDSBANKEN

Säg ja till ett rikare liv

Fri byggrådgivare. Nu i ny modell.

DU VET VÄL ATT DET INGÅR TVÅ TIMMAR FRI BYGGRÅDGIVNING om du är Premiumkund och tecknar Ålandsbankens bostadslån samt försäkring från Ömsen. Vår byggrådgivare heter från och med första september Ralf Knaphe. Han tar över efter Christer Johansson som går i pension.

tfn 29 011 - www.alandsbanken.ax

Välkommen till våran
TULIKIVI studio
i Kalmarnäs.

För varma och
heta diskussioner
nu när vintern
är på
kommande.

Flera spisar på
www.tulikivi.com

SKORSTENS- SPECIALISTEN PÅ ÅLAND
GMATTSSONS
MURERI
Kalmarnäsv 212, 22 140 MARIEHAMN

Fax 12 688, E-post: gm.mureri@aland.net, Bosse 0457 361 3977, Kent 040 550 2649

KERMANSÄVT®

NÖJD
KUND
GARANTI

**Bergsäker investering
Tryggare än banken**
Investera i en IVT bergvärmepump nu

SVEP
SVERIGES VÄRMEPUMP
FÖRENINGEN

IVT
VÄRMEPUMPAR
www.ivt.se

STORÅ RÖR
ÅLAND AB

Storagatan 14 | 22 100 Mariehamn | Tel: 018-504 54

TeleButiken

Mariehamns Telefon Ab

PLANTRONICS
SOUND INNOVATION

HEADSET Explorer 370

65€

Utrustning som tål tufft arbete

3720 classic

170€

NOKIA
CONNECTING PEOPLE

NOKIA
CONNECTING PEOPLE

**BILLADDARE
till Nokia telefoner**

8,90€

Ramonas rullstol

Anpassat. Ramona Westerlund har ms och tar sig fram med hjälp av rullstol eller kryckor. Hon och familjen ska snart flytta in i ett nybyggt hus, och där har de bland annat anpassat köket efter Ramonas behov.

Dörr och garageport som öppnas med ett knapptryck, köksskåp och bänkar som höjs och sänks på beställning, extra breda dörrar och ett badrum med stort svängrum.

Det är några av de finesser som gör Ramona Westerlunds nya hus rullstolsvänligt.

Ramona Westerlund diagnostiserades med sjukdomen ms för ungefär tio år sedan. Hon tar sig fram med hjälp av rullstol eller kryckor och snart kommer hennes vardag att förenklas, då hon och resten av familjen flyttar från sin lilla tvåa in i ett alldeles eget hus.

–Vi började planera huset för ungefär två år sedan eftersom det började bli väldigt trångt i vår lägenhet, säger Ramona.

Ramona, hennes man **Karl-Erik Bergman** och dottern **Emelie Bergman** har hittills samsats om utrymmet i en tvåa i Saltvik Kvarnbo. Emelie som snart fyller 13 ser fram emot att få ett eget rum i det nya huset som familjen byggt i grannbyn Rangby, och Ramona ser fram emot bättre förutsättningar för att ta sig fram med rullstol.

–Det börjar bli tövligt att ta sig upp för yttertrappan vid lägenheten, benen kän-

ner av det. Och duschen vi har nu är otroligt trång att komma in i.

Plats för benen

I det nya huset får Ramona det lättare. Dels är ytorna mycket större än i lägenheten, och dels har familjen sett till att göra vissa specialanpassningar.

–I köket har vi till exempel installerat en höj- och sänkbar bänk och höj- och sänkbara skåp, berättar Ramona.

Hon rullar fram till köks-

Snart inflyttningsklart. Lite arbete återstår innan familjen Westerlund/Bergman kan flytta in i huset i Saltvik Rangby. Bland annat ska en rullstolsramp monteras fram till ytterdörren.

bänken och visar hur möblerna fungerar. När hon trycker på en knapp kommer köksskåpen neråående längs

väggen, och när hon trycker på en annan knapp så sänker hon bänken som innehåller diskho och spis.

–Och det är bra att det inte finns några skåp under bänken och att diskhoarna är grundare än vanliga diskhoar, nu har man plats med benen under bänken när man sitter i rullstolen.

Det specialanpassade köket beställde paret från svenska firman Granbergs. De kökskåp som kom med huset har Karl-Erik flyttat på och gjort om, så nu finns det extra mycket förvaringsutrymme för kärl och kastruller.

–Det får man aldrig för mycket av, säger Ramona.

Extra förvaring

Huset som Ramona och Karl-Erik köpt är ett så kallat nyckelfärdigt Älvsbyhus. All specialanpassning har de emellertid fått göra själva.

–De var inte beredda att

olsvännliga hem

Höj- och sänkbart. Med hjälp av några enkla knapptryck kan Ramona höja eller sänka köks-skåpen och diskbänken efter behov. På det viset kommer hon åt det hon behöver även när hon sitter i rullstolen.

Stora ytor. Badrummet i det nya huset är tillräckligt stort för att Ramona ska rymmas in med rullstolen.

Finesser. Det blir många fjärrkontroller att hålla reda på i garaget. Med en kontroll kan Ramona styra bilens framsäte så att hon lättare kommer in, med den andra öppnar och stänger hon garageporten.

göra om något, där var de faktiskt ganska omedgörliga, säger Ramona.

Paret har bland annat gjort om i garaget. Den ena garageporten har bytts ut till en port som öppnas automatiskt när man trycker på en knapp på väggen eller på fjärrkontrollen som ligger i bilen.

–Så ska vi göra med ytterdörren också. Nu är den här dörren faktiskt bra men många ytterdörrar kan ju vara så tröga att öppna. Den ska också kunna öppnas genom att man trycker på en knapp.

Armstöd på toa

Toalett och badrum har också specialanpassats. I badrummet finns mycket plats och Ramona kommer lätt in med rullstolen.

–Duschkörrarna kan vinklas åt vilka håll som helst, så när man inte använder duschen kan man ställa körrarna mot väggen och då blir det jättemycket rum här, säger Ramona och visar hur duschen fungerar.

–Och jag är ingen bastubadare, så dit behöver jag inte rymmas in. Där får Karl-Erik och Emelie sitta själva.

Till hemmets toalett har Ramona lånat armstöd från Gullåsens hjälpmedelsutlåning.

Men toaletten ser väldigt liten ut?

–Ja, men än så länge kan jag använda kryckorna och då kommer jag ju in dit. Sen har vi ett reservrum som vi tänkt att vi kan göra om till toalett i framtiden om det behövs, dörren till det rummet har vi

gjort bredare just med tanke på det.

Blivit tipsad

Några saker återstår ännu innan Ramonas hus är färdigt.

– Rullstolsrampen som ska leda till ytterdörren har inte kommit än och så ska vi göra något åt alla trösklar så att det blir lättare att rulla över dem. Och på vissa dörrar, till exempel badrumsdörren och toalettdörren, ska vi sätta handtag så att jag lätt kommer åt att öppna och stänga dem.

Är det du själv som har märkt vilka anpassningar det är du behöver eller har du blivit tipsad om vad man kan göra för att hemmet ska bli mer rullstolsvänligt?

–**Mikael Iström** på Gullåsens rehabavdelning har gett många tips. Han ser ju åt vilket håll det lutar för mig med min sjukdom och han har sagt att ”tror du inte att det här skulle vara bra” och så har vi testat. Han är en riktig pärla.

Ramona tillägger att tomma ytor är något av det viktigaste i det nya huset.

–Man tänker på att man ska kunna ta sig förbi med rullstolen överallt, för jag använder den allt mer.

Söker bidrag

Att bygga ett specialanpassat hus kostar förstås extra. Exakt hur mycket dyrare det blir i slutändan vågar Ramona inte uppskatta, men bara köket kostade runt 14.000 euro.

Lämplig höjd. I köket har ugnen monterats i passlig höjd för att Ramona lätt ska kunna använda den. Under ugnen har en skärbräda som kan användas som avställningsyta placerats.

–Men man får söka bidrag från kommunen.

Och nu när huset snart är färdigt känner Ramona precis som alla andra husbyggare.

–Det ska bli skönt att flytta in, vi har verkligen väntat på att det ska bli klart. Huset kom för ett år sedan men det har tagit

längre än vi trodde att få det färdigt.

MALIN LUNDBERG
malin.lundberg@nyan.ax
tfn 528 468

Foto: ERKKI SANTAMALA
erkki.santamala@nyan.ax
tfn 528 470

MOBILT BREDBAND

surfa hur mycket du vill för

9,90 €
/mån

Data Medium 9,90 € / mån

Överföringshastighet 256 Kbit/s,
dataöverföring i fastlandet ingår

Data Max 24,90 € / mån

Överföringshastighet upp till 14,4 Mbit/s,
Trafikkvot 3 GB därefter sjunker
hastigheten till max 128 Kbit/s,
dataöverföring i fastlandet ingår.

ÅLANDS MOBILTELEFON

 Gult fält: Turbo 3G
(max 14,4 Mbit/s)

 Grönt fält: Turbo 3G
fungerar med extern antenn

 Vitt fält: GSM/EDGE
(max 200 Kbit/s)

www.gsm.ax • info@gsm.ax
kundtjänst 0800-93553

Priserna gäller på Åland och fastlandet, inte utomlands. Vi rekommenderar
den som tänkt använda abonnemanget utomlands att först kolla upp priset.